

jar la situació quan un dels veterans tingué una idea que esdevingué nefasta per a nosaltres. Va voler lligar amb un cordill un dels arbres, un pollancre tendre que ens servia de camuflatge, per tal d'abatré'l sobre nostre perquè les seves branques amb fulles en servís per fer-nos invisibles a l'ènic: malaurada idea, doncs tot just lligat el cordill aquest es trencà i l'arbre va sortir disparat cap a la seva posició normal, és a dir, ben dret. Això provocà tot un moviment de branques dels arbres que ens envoltaven, i jo li vaig dir que deixés l'arbre tranquil ja que aquesta operació la repetí el meu company diverses vegades i l'arbre sempre tornava a trencar el cordill. "No comprens-li vaig dir- que si veuen que això és belluga ens poden localitzar" Ell es posà a riure tot dient que jo era un novato, un "quinto", que ell ja sabia el què es feia.

Francament jo no ho veia massa clar doncs estava convençut que tot aquell moviment dels arbres ens podria descobrir. Malauradament els fets em donaren la raó. Poc a poc els obusos de l'artilleria s'anaven apropant al lloc on érem, cada vegada més, però ja no era possible canviar de lloc. Els espetecs eren cada vegada més propers. Ben ajupits a terra, amb el cap protegit per la manta (la meva motxilla, ja he explicat, l'havia perduda) sentíem com els obusos s'anaven apropant, fins que esdevingué el que jo em temia: un obús explotà a escassos metres d'on ens trobàvem i el que seguí ho féu al bell mig del nostre grup, a gairebé tocar els meus peus. A l'eixordador soroll de l'explosió s'hi ajuntà tot un seguit de crits i gémechs dels qui havien resultat tocats, mentre la terra i la metralla queien damunt meu.

Després d'això vaig agafar pel braç al meu amic Orenç, ajagut al costat meu, demanant-li si l'havien tocat; em digué que no, jo em vaig palpar les cames i vaig poder comprovar que tampoc tenia cap ferida. Ens vàrem aixecar i vam córrer per tal de buscar un lloc on

amagar-nos. Recordo molt bé que a pocs metres hi passava un canal, un ramal del canal d'Urgell. Sense pensar-nos-hi ens hi vam tirar dins. Aquí al menys, vaig pensar, si cau un obús, l'aigua i el fang amortitzaran l'explosió. Vam caminar pel canal uns quants metres més amunt però com que els obusos no paraven, vam refugiar-nos entre dues roques prop del canal. Els obusos seguien caient i explotant per tot arreu. Ben arrupits, més morts que vius, restàrem un al costat de l'altre esporugits a més no poder. Les explosions eren cada vegada més a prop i seguides. De sobte un obús va explotar molt aprop nostre, va fer caure un arbre damunt les roques on ens havíem amagat, i la terra, les pedres i les branques de l'arbre ens vàren mig colgar.

Jo mentalment, em vaig despedir dels meus pares i em vaig encomanar a Déu. No m'havien tocat! Però i el meu amic? Ell es trobava més a prop d'on caigué l'arbre. "Orenç, Orenç -el vaig cridar-" però no em respongué; m'hi vaig apropar més i el vaig sacsejar: res, no em respongué ... Esglaiant vaig creure que estava mort. "Orenç, Orenç -cridava jo sacsejant-lo" Per fi es mogué, obrí els ulls, com si s'hagués quedat adormit, probablement degut a la forta emoció. Però estava viu. Ens vam abraçar emocionats, plens de terra i branques trencades. Quin mal son, Senyor!

Començava a fosquejar, l'artilleria ja no disparava tant seguit i ens vam atrevir a sortir del nostre amagatall tot corrent cap el lloc on suposàvem trobaríem la resta dels companys, corrent i tirant-nos a terra cada cop que sentíem s'apropava un obús. De sobte unes veus ens van cridar: era el nostre comandant i alguns companys amagats entre dues grans roques. Seguint les seves indicacions i corrent quan una nova explosió feia estralls" On us heu ficat? On éreu? Us creiem morts o ferits" ens digueren. Nosaltres dos, més morts que no pas vius, no sabíem què contestar. "I els nostres altres

companys, on són?" vaig preguntar, doncs veia que en mancava algun. Llavors ens ho van explicar: l'explosió que hauria pogut matar-nos a tots els del grup de transmissions fou terrible. Ja he dit més amunt que la vaig sentir a pocs pams dels meus peus. Un company havia sortit disparat enlaire a troços, un altre (el que volia lligar els arbres) l'explosió li havia llevat les dues cames, a un altre un braç i greus ferides pel cos i ja els havien evacuat.

S'anava fent fosc. L'artilleria ja quasi no disparava. Vam poder retrocedir uns quants metres fins arribar darrera un petit turó i allí ens vam preparar per passar-hi la nit. Ens calia descansar i a ser possible dormir. Teníem els nervis destrossats. Formant parelles començàrem a estendre les mantes, una de cadascú. Quan vam desfer les nostres, la del amic Orenç i la meva, vaig quedar esglaiat: hi havia trosços de carn, fins i tot em semblà que un troç era de cervell a la meva manta. Aquesta imatge com tantes d'altres en dies posteriors, no la podré oblidar mai més. Jo no volia passar-me sota la manta. El meu amic, menys afectat que no pas jo no tingué manies. Per fi posàrem la meva manta a terra i ben ajuntats l'un contra l'altre, ens vam tapar amb la seva. No recordo quan vaig trigar a adormir-me, però sé que a la fi ho vaig poder aconseguir, abatut i quasi inconscient d'aquell primer dia al front ...

L'endemà ... Però això ja és una altra història que podria motivar tot un llibre, i s'ha escrit ja tant de la guerra! Només he tractat de recordar com fou el meu primer dia al front, i només teníem 18 anys, alguns encara 17 com per exemple el meu cosí Carmel que estava al meu mateix batalló, i si m'he atrevit a explicar aquest fet que demano Déu no es repetirà ja mai més, ha estat si més no per els nostres joves que (molts d'ells) creuen que passen de tot, i perquè sàpiguen gaudir i aprofitar aquests malmesos anys de la seva joventut.